

G A L E B

3

1971-72

GALEB MLADINSKA REVIJA

Leto XVIII
Številka 3
December 1971

Mesečnik (8 številk)

Izdaja:

Založništvo tržaškega tiska, Trst

Glavni urednik:

Lojze Abram

Odgovorni urednik:

Albin Bubnič

Uredništvo in uprava:

Ul. G. Amendola 12
34134 Trst - tel. 415534

Tiska:

Graphart, Trst

Naslovna stran:

Marko Zubalič
5. razred
osn. šole Sv. Frančišek

Posamezna številka:

150 lir

Letna naročnina:

1200 lir

VESEL BOŽIČ
IN USPEHOV POLNO
NOVO LETO
VSEM MLADIM
ČITATELJEM,
UCITELJSTVU IN
SODELAVCEM

želit
GALEB

Vsebina

Stana Vinšek: Za Božič	49
Angelo Cerkvenik: Maričina skrivnost	50
Gustav Štrniša: Krt lešalec	54
Manica Komanova: Sveti družina	55
Valentin Polanšek: Pomagaj!	56
Ludovika Kalan: Novo leto	57
Slavo Štine: Sveta noč	58
Elizabeta Koman: Šola na gričku	59
Belokranjska pravljica: Mačeha in pa- storka	62
Vojan Arhar: Krojaček	63
Črtomir Šinkovec: Močnejši kot lev	64
Ivan Špolar: Srečanja z živalmi	66
Započmo veselo: Prvi sneg	69
Fran Roš: Mika in Pika	69
Nikolina Karkovič - Zega: Naš muč	71
Podnanoški: Zimska	71
Meta Rainer: Zvitorepka	72
Miro P.: Sveča	72
Stana Vinšek: Drobtinice	73
Dimitra Ksarhojanaku - Tavčar: Dekli- čina usoda	74
Stana Vinšek: Drobtinice	76
Tone Pavček: Palačinka	77
Ivan Furlanič: Sonja Milič	78
Šolarji pišejo	79
Nagradsna uganka	80

Stana Vinšek

Ilustr. Leon Koporc

ZA BOŽIČ

Z nebes našel si pot na svet —
povej, kdaj človeški rod
do bratske ljubezni, do sreče, miru,
našel bo pravo pot?

O Jezušček, majhen si, nebogljen,
a vendor močnejši kot vse —
verujemo, da našel boš do vseh,
ki v srcu le dobro žele.

O Jezušček mali, otrí vsem solzé,
ustavi tekočo jím kri —
ko zopet božični zvonovi zvone,
naj blagovest vsem zadoni!

Skušnjavec

Gorjanec se je konec februarja napotil v Koper poizvedovat, kolikšna je vrednost sveta onkraj meje, kolikšna je vrednost obdelovalne površine in kolikšna vrednost gozdov.

Prijatelji, ki jih je obiskal, so mu odsvetovali prodajo sveta. »Svet je edina resnična vrednost,« so ga prepričevali, »vrednost denarja je navidezna, danes takšna, jutri drugačna, nezanesljiva. Papir je pač papir!« Svetovali so mu, naj si rajši sposodi denar v banki. Za tak primer, zlasti pa spričo dejstva, da nima nikakršnih dolgov in da ima lepo posestvo, mu bodo radi posodili, so menili.

Obšel je vse znance, vse, s katerimi se je bojeval v partizanskih vrstah, vse tovariše, s katerimi se je s težavami pretokel v koncentracijskem taborišču, vse poslovne ljudi, s katerimi je trgoval. Vsi so bili istega mnenja kakor njegovi prijatelji, vsi so mu svetovali, naj ne prodaja sveta!

Opoldne je sedel v neko manjšo gostilno, kjer je po navadi obedoval, kadar je v mestu imel kak opravek. Naročil si je porcijo špagetov. Jedača se mu je upirala, komaj komaj jo je spravil s krožnika. Ni imel teka. Vsega je prešinjala ena sama misel: priti do denarja. Prodal bo svet, pa če mu še tako odsvetujejo, je sklenil. Objavil bo oglas v tržaških časnikih. Prepričan je bil, da se bo oglašilo nič koliko ponudnikov.

Ko je tako, ves potrt, sedel in premišljeval, ga je zdajci nekdo potrepljal po rami:

»Pozdravljen! Saj si Gorjanc, ali ne?«

Marko se je zdrznil. Ozrl se je. Znanec. Da. Toda kdo? se je vprašal.

»Res je, leta so minila, pa se menda vendarle nisem tako hudo postaral,« se je smehljal tujec.

Tedajci je Gorjancu blisnilo skozi možgane. Mauthausen! Tam sta se srečala 1944. leta. Lisjak? Tako nekako se piše. In Mario mu je menda ime. Poslali so ga bili — o tem so bili vsi trdno prepričani — v taborišče, da bi tam vohunil in ovajal. Vsi so se ga izogibali. Morebiti smo mu delali krivico, je pomislil Gorjanec.

»Lisjak, Mario, ali ne?«

»Tako je, Gorjanec. Ali smem prisesti?«

»Kar!« je privolil Gorjanec. Nerad je privolil.

»V Kopru imam večkrat kakšno opravilo, pa te še nikdar nisem srečal,« je rekel Lisjak. »Če se ne motim, si menda doma nekje tu blizu.«

»Z Gadjega brega sem. Moja domačija stoji skoraj tik ob meji.«

»Spominjam se, spominjam. Tik ob meji, praviš. Mogoče si dvolastnik?«

Ali je res kaj vedel ali pa govori kar tako tjavdan? Gorjanec ni v taborišču nikdar govoril ž njim.

»Sem,« je nejevoljno pritrdil. »Prav zaradi tega sem danes prišel v Koper. Rad bi namreč prodal tri, štiri oranice onstran meje. Moj svet je precéj oddaljen od Gadiego brega. To pa ni bistveno. Važno je le eno: denar potrebujem.«

»Nič ni lažjega, ko dobro prodati svet onkraj meje. Nemara bi ga utegnil kupiti kar jaz. Pa dobro bi plačal.«

»Kje stanuješ?« ga je vprašal Marko. »Zdi se mi, da v Barkovljah.«

»Ne, s Katinare sem. Zdaj pa imam trgovino v Trstu, trgovino s semenjem.«

»Koliko bi bil pripravljen plačati po kvadratnem metru?« se je pozanimal Gorjanec in si mislil: kuj žezezo dokler je vroče!

»Mačka v vreči ne bi kupil. Najprej bi moral videti svet. Potem bi se morebiti pomenila in zmenila.«

»Razumem, razumem,« je prikimal Gorjanec.

Posedela sta v gostilni še uro in dlje. Gorjanec je Lisjaku povedal, zakaj se je odločil za prodajo. Lisjak je menil, da bo za zdravljenje potrebno veliko denarja. Namignil je, da bi se dalo tudi drugače kaj zaslужiti, nemara celo veliko denarja, mnogo več kot s prodajo sveta.

»Veliko denarja?« mu je skočil v besedo Gorjanec. »Kako to misliš?«

»Ne, danes ne bi še o tem govorila. Premisliti moram. Drugič!« je odkimal Lisjak.

Zmenila sta se, da bo Lisjak prišel čez kak teden na Gadji breg.

»Stopil boš z menoj čez mejo, ogledala si bova svet in nemara ti bom udaril v roko,« je predlagal Lisjak.

»Prav, pridi! Doma bom. Miško, moj konj, naju bo potegnil čez mejo. Ogledal si bova svet, ki ga nameravam prodati,« je privolil Gorjanec.

»Gadji breg je, kajpada, v obmejnem pasu. Moral bi dobiti posebno dovolilico, ali ne?« se je zdajci spomnil Lisjak.

»Že res, vendar pa stvar ni tako natančna. Saj imaš potni list, ne? Če bi te po naključju medpotoma srečal kak miličnik ali graničar, mu povej, da greš na obisk k meni, da sva bila skupaj v Mauthausnu, pa bo zamahnil z roko in ti poželel srečno pot...« ga je poučil Marko.

Segla sta si v roke, se poslovila in zavila vsak na svojo stran. Gorjanec je sédel na zapravljinček in spodbudil Miška, da je potegnil. Popustil je vajeti. Konj je lenobno vlekel voz. Gorjanec se je ves potopil v premišljevanje. Neki neopredeljen, nejasen glas ga je odvračal od Lisjaka; nekaj na njem, nemara njegovo sladkavo, zoprno govorjenje, ga je svarilo: varuj se ga! Čudno! Nihče v taborišču ga ni maral. Vendar ni mogel nikdar nihče zanesljivo zatrdiriti, da bi bil koga ovadil. Marsikaj je slišal, o marsičem bi bil lahko spregovoril z gestapovci... Možno je tudi, da gestapovcev ni zanimalo, o čem se taboriščniki pomenjujejo, možno je, da mu je bila zaupana kakšna važnejša naloga, npr. pravočasno odkritje načrta za pobeg iz taborišča ali za upor. Naj bo že tako ali drugače, nihče

mu ne more očitati, da je koga ovadil, čeprav je bil prav vsem zoprn, je skušal Gorjanec pomiriti tisti svareči glas, ki ga je tako nadlegoval.

Lisjak se je zglasil, kakor je bil obljudil, sredi marca na Gorjančevini. Prinesel je več drobnih daril: nekaj kave, čokolade in bonbonov.

Mariča je silovito nasprotovala očetovi nameri, da bi prodal svet.

»Oče, prosim te, nikar! Prodaja tako ljubega mi sveta bi me neznansko razžalostila, prepričana sem, da bi mi vid le še poslabšala. Vedno bi morala misliti, da je zaradi mojih oči šel kos tako lepega sveta v izgubo. Noč in dan bi me peklilo.«

»Nemara mu ne bo treba prodajati sveta,« jo je skušal potolažiti Lisjak.

»Ta ima nekaj za bregom!« je Mariča potihoma ponovila misel, ki jo je bila prešinila.

Gorjanec je medtem vpregel Miška v zapravljevček. Možakarja sta sedla na voz in Miško je še kar nekam prizadenvno potegnil.

Gorjančev svet, obdelovalna površina, se razprostira na ravnini. Lepe, dolge oranice. Veselje jih je bilo pogledati. Gorjancu je pekoča bolečina trgala srce.

»No, po čem meter?« je vprašal Lisjak.

»Mislim, da veš, kakšna je cena,« mu je odgovoril Gorjanec.

»Hm, veš, te njive so nekako, kako naj povem, na nepravem mestu,« je na videz zamišljeno dejal Lisjak. »Tu ne bodo zidali, vsaj še zlepa ne. Tudi v dogledni prihodnosti ne. Težko bi se odločil za nakup. Lahko pa ti predložim neki drug načrt za lep, res dober zasluzek, ki bi ti vrgel velike denarje, neprimerno več ko izkupiček za te njive, pa čeprav bi jih prodal vse po najvišji možni ceni.«

»O kakšnem zasluzku trobezljashaš?«

»Prepeljal bi mi — dvolastnik si in to lahko vedno in brez skrbi storis — neko blago iz Jugoslavije v Trst in sicer prav čez prehod, čez katerega sva se danes pripeljala sem.«

»Kakšno blago?« je ostro vprašal Gorjanec.

»Ni važno, kakšno. Ni potrebno, da veš.«

»To pa ne! Vedeti moram, Ne maram se zaplesti v kakšno nevarno in neupošteno pustolovščino.«

»Nič nevarnega ne bo. Te dni ali kaj kmalu boš gotovo posejal nekaj njiv

z jaro pšenico. Verjetno boš pšenico prepeljal z Gadjega brega. Ali so ti kdaj že pregledovali na carinarnici, kaj prevažaš v vrečah?« ga je vprašal Lisjak.

»Nikdar še,« je rekel Gorjanec.

»No, vidiš. Nobene nevarnosti ni. V vsako vrečo vtakneš med pšenico ali oves ali seno po en zavitek blaga...«

»Kakšnega blaga?«

»Ali je to važno? Če ti povem, da ti bo vsak tak zavitek vrgel naimanji pet tisoč ameriških dolarjev...«

Gorjanec je ostrmel, onemel. Pet tisoč dolarjev! Streslo ga je.

»Mamila, kaj ne?« je izdavil po nekajminutnem molku.

»Uganil si,« je prikimal Lisjak. »Hašiš v ploščicah. Pomisli, ko boš prepeljal dvajset takih vreč, ti bo, kakor iz neba, padlo sto tisoč dolarjev! Ne bo ti treba ne prodajati sveta ne žalostiti Mariče. Lahko jo boš poslal, kamor koli boš želel, v Ameriko, v Sovjetsko zvezo ali kamor koli!«

»Ne morem, nikakor ne morem!« je neodločno dejal, vedel pa je, v globini zavesti se je zavedal, da bo prepeljal... Sto tisoč dolarjev, strela!

»Koliko pa boš zasluzil ti?« ga je vprašal. Vprašal ga je zato, da je sploh zinil.

»Bojim se, da manj ko ti. Za to količino bom iztržil nekaj okrog 300 tisoč dolarjev, močče kak tisočak več, plačati pa moram prevoz iz Turčije v Jugoslavijo, plačati moram blago v Turčiji, podkupiti toliko ljudi...«

»Ne morem, ne upam si...«

»Pojdi no! Star partizan si, slepo, standotno ti zaupajo. Dobro premisli, nespameten si, če se ne odločiš ter pustiš, da ti zasluzek splava po vodi. Požel ga bo kdo drug. Blago bo vsekakor prišlo v Trst.«

»Premisliti moram. Ne morem se odločiti kar tako na hitro roko. Ne morem se odločiti prav zaradi tega, ker sem bil partizan in ker mi, kakor praviš slepo zaupajo.«

Lisjak se je lisjaško zasmehal:

»Morda bi ti dal prav, če bi bili oni, ki ti zaupajo, svetniki. Pa niso. Verjemi mi: niso! Dobro jih poznam. Marsikdo je spravil v žep več ko tisoč mojih dolarjev.

»Pretiravaš. Mogoče je med njimi kakšna baraba. In če je, mi celo tista in taka baraba zaupa!« ga je zavrnil Marko. Kljub odporu, ki je razraščal v njem zoper Lisjaka, se mu je vendar zagrized v srce strupen črv, ki je počasi razlil strup po vsem ožilju, v sleherno še tako drobceno žilico. Strup je deloval hitreje, kot je pričakoval in upal skušnjavec.

»Dobro,« je po nekaj minutnem premisleku že malone privolil Gorjanec, »sporočil ti bom še. Daj mi svoj naslov.«

Gustav Strniša

Ilustr.: Božo Kos

KRT LETALEC

Krt se podzemlja naveliča:
»Kdo v večnem mraku bi živel?
Kako zavidam v zraku ptiča,
sam rad bi kvišku poletel!«

Že občepel je na krtini,
otožen je strmel v nebo:
»Kako temno je v globočini,
kako v višini je svetlo!«

Ga sliši klepetulja sraka,
pokima, zakriči glasno:
»Kdo v zrak odnese krta, čaka,
rad zviška gledal bi zemljó?«

Pa sončni žarek se prismeje:
»Kar jaz odnesem te v nebo!«
Sij krta oslepi, ogreje,
že meni, da je nad zemljo.

»Zdaj izpustum te,« žarek krikne.
»Nazaj na polje boš zletel!«
preplašen krt boječe vikne,
pa že ovede se vesel,

da spet pristal je na krtini,
ki je nikdar zapustil ni,
že orje prst, da v globočini
vso pot družini ponovi.

Manica Komanova

Ilustr. Robert Hlavaty

Sveta družina

Ni menda kmalu na svetu stvari, ki bi ljudem tolikokrat služila za predmet zasmehovanja kakor je osel. Seveda mu poredneži dela jo krivico, kajti skušnja uči, da je ubogi dolgoušec ne le zelo koristen in vdan svojemu gospodarju, nego čestokrat tudi bolj previden in preudaren kakor marsikatera druga žival. Celo Sveti družini je bil sivček večkrat na uslugo. Čujmo, kaj pripoveduje o njem gorenjska pravljica!

Vtem se je rodilo Božje dete Hlevček je zažarel v nebeški svetlobi. Jožef pa je še vedno spal spanje pravičnega in ni čul Matere

Ko sta Marija in Jožef v tisti blaženi noči vsa utrujena prispeila v Betlehem, sta zaman iskala prenočišča. Zatekla sta se v neki razdrapan hlev. Tam je Jožef napravil Mariji iz mahu in slame skromno ležišče, sam pa je sedel v kot, se naslonil na oslove jasli in truden, kakor je bil, kmalu trdno zaspal.

božje, ki ga je klicala s slabotnim glasom.

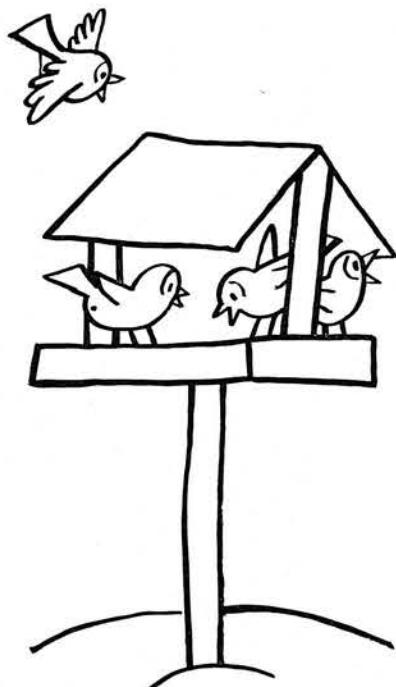
Tedaj pa je osel stresel z glavo, prislonil gobček na svetnikovo uho in glasno zarigal »i-a, i-a.«

Jožef je prestrašen skočil kvíšku in videč, kaj se je zgodilo, ves srečen padel k nogam Gospodovim.

Kmalu se je jaslicam, v katerih je ležal Jezušček, približal tudi osel. Tedaj ga je Marija potrepljala po glavi ter rekla hvaležno s preroškim glasom:

»Hvala ti, sivček, ker si zbudil mojega moža. Kot plačilo za to uslugo, naj ti bo dana prilika, da

Valentin Polanšek

Ilustr. Božo Kos

Pomagaj!

Ptička lačna v snegu prosi:
oh, drobtinic mi natrosi!
Tako dolgo že gladujem,
noč in dan zmrzujem!

Revka tam na veji čaka,
vsa se strese in zaplaka.
Drugo jutro pa na bregu
mrtva že počiva v snegu.

Mi pa hišico imamo,
vanjo zrnja in drobtinic damo.
Ptičke lačne vanjo prilete,
vigredi pa hvalo žvrgole.

boš služil mojemu Sinku v žalostnih in veselih dneh!«

Kmalu potem — tako čitamo v Svetem pismu — je Marija z Jezuščkom v naročju na osličku bežala tja v daljni Egipt, da se izogne hudobnemu Herodu.

In še pozneje, čez mnoga leta je Kristus, ko je bil že učenik, na svoji slovesni poti, obdan od tisočev ljudstva, ki mu je klicalo »Hosana!« jezdil na oslu v mesto Jeruzalem.

Tako se je uresničilo prerokovanje Matere božje, da bo borni osel služil Gospodu v žalostnih in veselih dneh.

Ludovika Kalan

Ilustr. Božo Kos

Dobrodošlo novo leto!

Želj nesteto
po cestah hiti,
v neonskih trakovih
se blesti,
plove po valovih,
prečka oceane,
nosijo anten smeri neznane:
SREĆNO NOVO LETO !

Letos kakor lani
kup daril,
torba radostnih voščil
z znaki sreče, s talismani:
konjska podkev, deteljica,
dimnikarček,
pisan koledarček,
zlatovrata steklenica
vse za **SREĆNO NOVO LETO !**

Le snega, snega,
tega pa ne bo z neba
in betežni dedek Mraz
bo prišel z dežnikom v vas.

NOVO

LETTO

Sveta noč

SVETA, CUDOVITA NOČ,
SLADKI, BLAŽEN MIR,
SREČO IN BOŽANSKO MOČ
DIHAŠ V VSEMIR!

TEMNO MODER VES OBOK
JE NEBA — SKRIVNOST:
K NAM PRIŠEL JE ČLOVEK — BOG,
KOLIKA RADOST!

ZVEZDICE Z NEBESNIH DALJ
SE LEPO ISKRE:
DA JE ROJEN NOVI KRALJ,
SVETU GOVORE...

II. DEJANJE

(Prizorišče isto. Razred)

1. Prizor

(Vse živalce strmijo v Tinko, ki govorí)

Tinka: Hvala vam prijatelji, da ste me sprejeli v solo. Pri vas je res lepo in zabavno. Pa ne vem, koliko časa bom še pri vas. Moja mamica me gotovo išče in joka zaradi mene. Jaz pa moram poiskati še svojega očka.

Lisica (radovedno): Kam je šel tvoj očka?
Ali je lovec?

Tinka: O, nel! Moj očka je pravi očka in ljubitelj gozda in narave. Ko sem bila še majhna, je odšel — ne vem kam, pa se še ni vrnil. Niti mamica ne ve, kam je šel.

Volk: Tvoja mamica ne ve? Kaj pravi?

Tinka: Mamica molči in zdihuje. Pravi, da se bo zagotovo vrnil. Zato sem ga šla iskat in sem zašla...

Čuk: Ali že dolgo ni tvojega očka?

Tinka: Dolgo, dolgo. In nihče mi ne prinaša več darov. Tako zelo ga pogrešam (zajoka).

Ježek: Kaj ti je pa prinašal? Hruške?

Tinka (jokanje): Da, tudi hruške, jagode, igrače in dobre reči...

Veverica: Orehe tudi? Hočeš enega (ji ga da).

Sraka: Vzemi lepo belo pero iz mojega repka in ne bodi žalostna.

Polžek: Na, listek solate. Dal bi ti hišico, ko bi le mogel.

Tinka: Saj imamo hišico, ob robu gozda. Lepo, belo hišico. In v njej sedi moja mamica in me čaka...

Polžek: Vesel sem, da imate hišico. To je imenitno!

Pikapolonica: Letela bom in poiskala vašo hišico. Pomagala ti bom.

Zajček: Povsod bom nastavljal svoja uhlja, da kaj izvem o tvojem belem domku. Le zaupaj mi, ne bo ti žal.

Tinka: Hvala ti, zajček, hvala vsem. Tako ste dobri z menoj.

(Učitelju proseče): Učitelj, dobri možiček, kaj bo z menoj?

Učitelj: E, pri nas ostaneš, dokler ne najdemo tvoje mamice. Sama ne moreš nikamor! Te ne pustimo! Toliko hrane imamo tudi zate.

Čuk: Tinka, danes se ne bomo več učili. Igrali se bomo s teboj, da ne boš žalostna in ti bo lepše.

Učitelj: Tu sem ti naredil voziček in z njim se boš peljala, kamor boš hotela. Le vstopi vanj, da vidim, če je pravi. Živalce te bodo rade vlekle.

Tinka (vstopi v voziček — veselo): Je pravi, je! Čisto dovolj velik. Le poglejte, kako lepo sedim, kot v kočiji.

Živalce: Naredimo Tinki pesmico, dajmol!

Zajček: Naša Tinka je gospa, v lepem vozku se pelja.

Lišica: Ta kočija je bogata vsa se sveti — vsa je zlata.

Polžek: Rosa zjutraj jo ohladila, ko se v soncu je iskrila.

Ježek: Z rož'cami je vsa okrašena žalost Tinke — pozabljena.

Čuk: Srček njen — žalosten ni več, misli težke odgnal je preč.

Veverica: Tinka vozi se, gospa, gleda, sladko se smehlja.

Pikapolonica: Z nami bo še dolgo ostala mamica — bo že čakala...

Srna: Očka ji bom jaz poiskala, k beli hišici ga peljala.

Učitelj: Tinko našo radi imamo, je ne damo — je ne damo.

Vsi: Tinko našo radi imamo, je ne damo — je ne damo!

Čuk: Tinka ali si zadovoljna?

Tinka: Seveda sem! Ampak poslušajte. Tudi jaz imam pesmico za vas.

(Stopi iz vozička, deklamira): Kdo živalce mi bo pohvalil?

Kdo bo zame jih obdaril?

Z učiteljem res lepo skrbijo, z mano se razveselijo.
Ko zajček pridno ušesa vleče, lisica pametnega veliko izreče, prijazen polžek v hišici tiči, ježek pa resno nad menoj bedi. Skrbi naš čukec za izobrazbo, za hrano veverica in za telovadbo.

Je volk prijazen res prav nič strašan, ne dere sraka se tja v en dan.

Stezice srna vse je preiskala, da pot domov bi pokazala.

Pikapolonica — ta stvarca rdeča v srcu njenem — prava sreča. Kresnička drobna sem prikrade se, prijazno in veselo svojo luč priže.

Sem Tinka res v gozdu se zgubila, a prijateljev veliko pridobilna.

Živalce vsem — hvala, hvala. pri vas bo Tinka rada še ostala! (Vse živalce se strnejo okrog Tinke.)

Ples posameznih v parih. Tinka pleše z učiteljem. Nato se živalce razbežijo na vse strani, a se vrnejo. Tinka in učitelj ostane ta in počivata.)

2. Prizor

Zajček Poštar (vstopi): Nekaj novega! Nekaj novega! Posluh! Našel sem to pismo na velikem hrastu. Ko bi le znal brati.

Čuk: Pokaži pismo, daj ga učitelju (vzame ga).

Učitelj: Da vidim, preberem ga. (Živalce se vračajo) Na kuverti je ime: Tinka. Kaj neki je v njem? Čigavo je to pismo?

Tinka: Prečitaj učitelj, prosim! Tako sem nestrpna. Gotovo je pismo napisala mamica.

Vsi: Prečitaj, prečitaj, učitelj!

Učitelj (bere):

Ljuba Tinka,
iščem Te vse povsod in jokam, ker Te ni. Kam si odšla? Ali si še živa? Naša hišica je tako prazna brez Tebe. Bojim se, da Te je raztrgal volk, Te zgrabil medved ali še kaj hujšega. Pridi ali vsaj sporoči, kje si, da Te najdem in pride do Tebe.

Poljub
Tvoja mamica.

Opomba: Kdor najde to pismo, naj izve še moj naslov:

Teta Mara
Velika vas št. 7
Dolenjska stran.

Tinka: Mamino pismo!
Vsi: Kakšno lepo pismo.

Učitelj: In sedaj skoraj točno vemo, kje je Tinka doma. Ali je kdo že slišal za Veliko vas?

Lisica: Nekoč sem ukradla tri kure v Veliki vasi, pa ne vem več, kje leži... če je to ista vas.

Volk: Strašen lovec je govoril, da je doma iz Velike vasi...

Sraka: Vem za hišo ob robu gozda ob mostu. Bela je z modrimi okni...

Tinka (veselo): Da, da, to mora biti naša hišica. Modra okna imamo!

Čuk: Ali je vrt okrog hiše?

Tinka: Da tudi vrt je — in sredi vrta velika stara jablana.

Zajček: Ali rastejo na vrtu zeljnate glave?

Tinka: Seveda, tako velike kot moja glava in še večje...

Kresnica: Zdi se mi, da sem šla mimo takе hišice, ko sem si svetila v temnih nočeh...

Polžek: Jaz pa dvomim, da bi bil šel tam mimo, ko sem tako počasen.

Čuk: Kaj boš ukrenil učitelj?

Učitelj: Tinka ne pojde še nikamor, pač pa vi greste na pot!

Vsi (začudeno): Kam, kam?
Učitelj: Poiskati morate Tinkin domek.

Tinka: Jaz grem tudi, prosim!
Učitelj: Ne Tinka. Ti boš ostala tukaj in čakala na mamico. Živalce jo bodo našle in pripeljale.

Tinka: Kdaj bom videla mojo mamico?

Učitelj: Saj jo boš, prav v kratkem! Zdaj pa vsi — posluh! Še danes krenete na pot. Lisica zvitorepka vas bo vodila čez drn in strn. Volk je preveč osovražen in bi se ga ljudje bali. Ostal bo doma. Pomočnica lisice je sraka, ki naj leti vedno naprej. Zajček - dolgoušec naj prisluhne vsakemu najmanjšemu šumu. Veverica naj išče pot skakljače z drevesa na drevo. Čuk naj vam bo moder svetovalec na poti. Volk, srna, jež, pikapolonica, polžek in kresnička bodo zabavali Tinko do vašega povratka. Drži? Se lahko zanesem na vas? Pripravite si hrano za par dni in na pot. Ste razumeli?

Vsi: Da, da! To naredimo radi za našo Tinko.

Učitelj: In vrnite se čimprej, da ne bomo v skrbeh...

Tinka: Kmalu se vrnite. Prosim, prosim!

Učitelj: Zelo bom ponosen na vas, če uspete.

Živalce: Bomo, bomo. Našli bomo Tinkin dom in Tinkino mamico.

Tinka: Prosim, dajte!

Vsi (odidejo — razen čuka)

Učitelj (čuku): Počakaj! Dal ti bom pismo za Tinkino mamo. Ti si odgovoren zanj. Zajček naj ji ga izroči. Prav?

Čuk: Prav učitelj, kakor želiš.

Tinka: Srečno čuk (ga poljublja). Srečno živalce — prijateljice. Dobre moje živalce.

(Odhajata z učiteljem, živalce tudi).

KONEC DRUGEGA DEJANJA

KOTIČEK ZA NAJMLAJŠE

Beločrnska pravljica
Ilustr. Magda Tavčar

Mačeha in pastorka

MAČEHA JE IMELA PASTORKO IN SVOJO HČER. NA BOŽIČ JE POSLALA PASTORKO JAGODE NABIRAT IN NA POT JI JE DALA PROSENEGA KRUHA. PASTORKA JE ŽALOSTNO ŠLA PO POTI. SREČALA JE STAREGA MOŽA. BIL JE JUG.

— KAM GREŠ? JO VPRAŠA JUG.
— MATI ME JE ODPRAVILA JAGODE NABIRAT, MU ODGOVORI PASTORKA.

NATO SPET VPRAŠA JUG:

— KATERI VETROVI SO NAJBOLJŠI?
— VSI SO DOBRI, JUG JE PA NAJBOLJŠI, ODGOVORI DEKLICA.

— STOPI ZA MOJ HRBET, JI PRAVI JUG.

STOPILA JE ZA NJEGOV HRBET, ON JE PUHNIL IN KMALU SO JAGODE DOZORELE. NABRALA JIH JE POLNO KOŠARICO, NESLA DOMOV TER DALA MAČEHI.

MAČEHA PA JI BILA NEVOŠČLJIVA IN JE POSLALA SVOJO HČER JAGODE NABIRAT. HČERI PA JE SPEKLA POTICO ZA NA POT.

HČERKA JE SREČALA BURJO. TA JE VPRAŠALA:

— POSLUŠAJ TI IN POVEJ, KATERI VETROVI SO NAJBOLJŠI?
— VSI SO ZLI, BURJA PA JE NAJSLABŠA, JE ZAROBANTILA MAČEHINA HČI.

NATO JE BURJA TAKO MRZLO ZAPUHALA OKOLI NJE, DA JE PRIŠLA DOMOV VSA PREMRAŽENA.

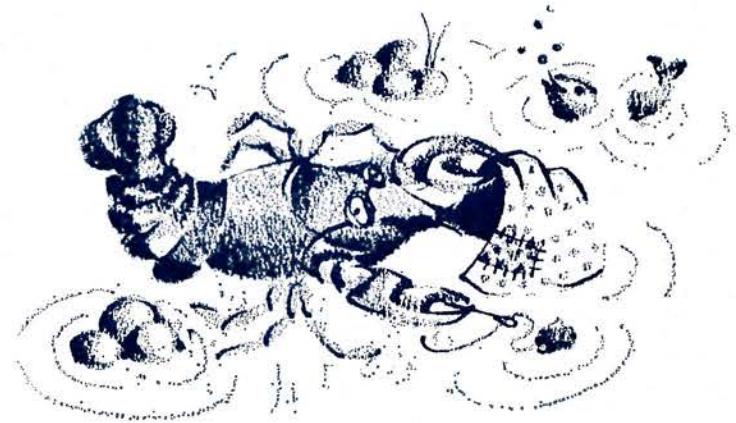
Vojan Arhar

Ilustr. Magda Tavčar

RAK,
KROJAČEK
IZ VODIC,
SUKNO REŽE,
ŠTRIC,
ŠTRIC,
ŠTRIC!

ŠIVAJ SUKNJIČ,
ŠIVAJ HLAČE,
ZA CEKIN
IN POL
DVOJAČE!

RAK,
KROJAČEK
IZ VODIC,
DOLGE ŠKARJE,
ŠTRIC,
ŠTRIC,
ŠTRIC!

Krojaček

Močnejši kot lev

Častniki so dejali:

»Dragonec boš, Tiče Zobin.«

Tičetu je zaigralo srce.

»Videl bom veliko sveta,« si je dajal poguma, ko je vlak zavil nad Barkovljami proti Nabrežini. Z očmi je pobožal morje in mesto ter domače grice onkraj Škednja nad žavljam in se poslavljal.

Izstopil je na samotni postaji ob jezeru. Pred očmi se mu je odprla neznana dežela; tuja, nepregledna ravnina.

»Aha! To je Blatno jezero, veliko kot morje. In kraj se imenuje Segesvar.«

Kmalu se je znašel med nizkimi hlevi in stotinami konj, ki so mu poslej dolge mesece ostali edini prijatelji.

Tiče je že nekaj mesecev služil vojake na ravninah ob Blatnem jezeru, ko je prejel črno obrobljeno pismo. Od doma mu pišejo, da umira mati.

Dopusti tedaj niso bili v navadi, toda za Tičeta so dovolili, da obišče bolno mater.

Prišel je prepozno, ko so pogrebci že spuščali krsto v grob. Molče je z golimi rokami razklenil krsto, čeprav je bila zaščita z močnimi žebli. Razjokal se je, nato mrtvo truplo potresel s cvetjem, zabil krsto in jo nahalko položil nazaj v jamo.

Po pogrebu je oče, ki mu je bilo hudo v praznem domu, priredil sedmino. Tiče je darežljivo iz hrama nanosil črnine, da so vsi vaščani pili v spomin blage žene in matere.

»Ni prav, če se pred vaščani kažem, kot kakšna cmera,« se je bodril Tiče, čeprav mu je bilo za materjo zelo hudo.

Oče in sin sta hotela drug drugemu napолнiti praznino s toplo besedo, vendar so dopustni dnevi naglo minili.

Zivljenje v polku je Tičeta zaposlilo. Ker ni imel več matere, ni čutil domotožja, zato pa je postal dragonec, ki mu ni bilo enakega v polku. Nihče ni znal lepše jezditi, nihče ga ni prekosil na konjskih dirkah. Nekoč po dirki je pred Tičetom zmagovalca stopilo dekle s šopkom.

»Se me še spominjaš iz Lipice?« je govorstolela.

Tudi ko je Tiče drugič in tretjič jezdil z Iluško v stepo, se ni rešil uganke, kaj se skriva v dekletu.

Doslej mu dekleta niso prišla niti na mar. Le Luca, ki je nekega večera pela o deklici, ki je lepa kakor pomaranča, mu je nekoč pripela na klobuk šopek gorečk.

Pa ga je bilo sram.

Ko sta se z Iluško nekega večera vrčala iz stepa, je začela pripovedovati o sebi. Mati ji je umrla že v detinstvu, ostala je sama z očetom. Orla je, kot rase mladička brez vrtnarja, oče pa ji je vedno govoril o bogatiji. Zdaj ima raje konje kot ljudi...

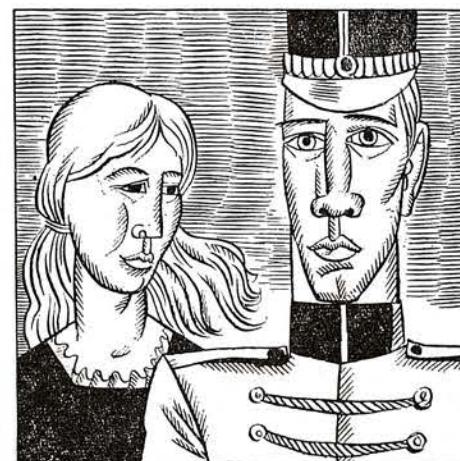
»In tebe imam rada,« mu je rekla za slovo.

Tiče se ni malo začudil. Na Iluško je bil že davnno pozabil. Tudi na to, da je moral zaradi nje po krivici zapustiti Lipico. Zdaj je pristopil oče Orloy. Očitno je bil tudi ta pozabil, sicer ga ne bi povabil na svojo graščino.

Z veseljem je sprejel prijazno vabilo. Z Iluško sta jezdila v stepo.

Ko sta se vračala, je za visoko travo tonilo rdečkasto sonce. »Kdo je to dekle,« je Tiče ugibal. »Oči ima črne kot ciganke. Če je toliko muhasta in trmasta, razvajena in ukazovalna, kot je lepa, potem ne bi bilo dobro z njo česenj zobati.«

SLIKE IZ NARAVE

Srečanja z živalmi

Pobegla lisica

Tomaž in Mojca sta preživela praznike pri stricu na deželi. Bilo je imenitno. Stric je lovec in ve povedati morsik lepega o naravi in živalih.

O doživetjih z lisicami je pripovedoval stric Jaka Tomažu že jeseni, ko sta skupaj zalezovala ob potoku divje race. Toda da se bo nekega dne srečal Tomaž z zvitorepkom kar sredi belega dne, pa si le ni mislil.

Dobro obuta in oblečena sta gazila do gležnjev globok sneg. Stric je bil zadel svojo lovsko puško čez ramo. Koračila sta ob potoku čez poljano, vso zasneženo, čisto belo od pravkar zapadlega snega, čarobno lepo, toda kruto mrzlo.

Ko sta bila že precej za vasjo in so se nad potok stekovale s snegom obložene veje, iz potoka pa se še ni dvignila nobena divja raca, nenadoma v gostem grmovju završi, z vej se usuje sneg in streljaj pred obema lovčema plane iz goščave velika lisica s koščatim repom in zbeži prek poljan proti gozdu. Stric zgrabi za puško, toda zvitorepka u-

teče, še preden je stric pravljjen na strel.

»Presneta mrcina! Tokrat si rešila svojo grešno dušo. Tatinska zverinica, ti že še pokažem!« robanti stric — pa ker mu je utekla, bolj zato, ker ga je zvitorepka presenetila.

»Stric, kaj dela lisica ob potoku? Zakaj ni v svojem brlogu, ko je zunaj vendar tako mrzlo?« vprašuje ves razvnet Tomaž.

»Tomaž, saj lisica ne preždi ves dan v brlogu! V brlog se zateče le v najhujši stiski, kadar jo preganja lovski pes. V brlogu tu in tam počiva, predvsem pa v njem samica skoti mladiče, da jih skrije pred sovražniki in jih hrani, dokler ne dorastejo.

Lisica se po večini potika po gozdu. Stika za ptičjimi gnezdi, lovi miši, zasleduje mlade jerebe, zajčke in druge male živali, pa tu-

Ivan Špolar
Ilustr. Ivo Šubic

di ježa se loti, čeprav zbolede. Čez dan, kadar ne lovi, si poišče primeren kotiček v zavetju, se zlekne na sonce in dremlje. Nekoč sem tako presenetil lisico zgodaj spomladi. Spala je v klobčiču v resju na sončni legi. Približal sem se ji na nekaj korakov, tedaj je šele začutila — in od presenečenja debelo pogledala. Mislim, da jo je bilo sram, ker sem jo zalotil, ko da ni zvitorepka. V trenutku je prepoznaла svojega večnega sovražnika — človeka — in šnila v grmovje.«

Tako sta med kramljanjem prišla daleč od vasi, do prvega gozda.

»Tomaž, tu pa je tekel zajec že danes zjutraj!« pokazuje stric s prstom na sled v snegu.

»Kako to veš,« se začudi Tomaž.

»Preprosto! Snežiti je prenehalo zgodaj zjutraj. Poglej povsem sveže zajče sledi. Sneg jih ni pokril. Toj je zajec tekel tu mimo zjutraj, ko ni več snežilo!« — razloži stric.

»Tako lahko prešteješ vse zajce in vse druge živali v gozdu!« ugotovi Tomaž.

»Seveda, le poznati moraš sled vsake živali. Tam je hodil srnjak,« pokazuje stric s prstom proti gozdu.

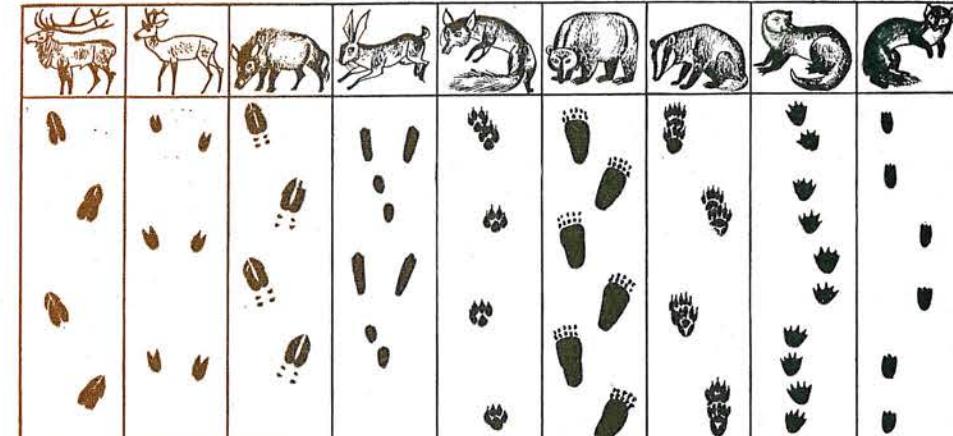
— »Sled je drugačna in tudi noge nastavlja srnjak drugače kot zajec. Po sledah ugotoviš, kje se živali zadržujejo, kar je zelo važno, kadar jim moraš v hudi zimi prinašati krmo in kadar zalezuješ roparice — lisico in kuno. Seveda so oblike sledi zdaj v snegu nejasne, prav dobro pa so vidne sledi v kopnem na razmocenih tleh.«

»V mestu imam ptičjo krmilnico, pozimi krmim siničke,« se pohvali Tomaž.

»Jutri ti pokažem moja krmilnica za fazane in krmilnica za srnjad in jelenjad,« pravi stric.

Tako se pomenjujeta, ko iz grma skoči zajec. Stric je tokrat bolj uren. Na mah je bila puška pri licu, oster pok prerezje tišino in zajec se smrtno zadet skotali v sneg.

»Tomaž, za danes bo dovolj. Le urno se spraviva domov, zajca pa bo vesela Mojca,« konča stric lovski pohod.

Vsaki živali nad razpredelnico pripada sled pod njo. Sledove, kakršni so narisani, pušča divjad in zverjad na gozdnih tleh in poteh, kadar hodi. Drugačni so sledovi istih živali v diru. Sledove v snegu pa prepozna in loči le dober poznavalec. Živali od leve proti desni so: jelen, srnjak, merjasec, zajec, lisica, medved, jazbec, kuna in podlasica.

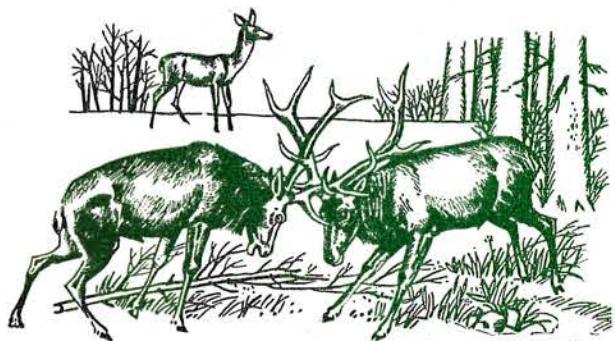
Klic ljubezni

Popoldne so sedeli Mojca, Tomaž in stric na topli jelenih,« prosi Tomaž. »Ali kmečki peči. Stric je bil dobre volje in je pripovedoval vasio?«

»Stric, pripoveduj nama o boj svojega tekmeča?« »Ne! Stric, pripoveduj nama o tem!«

»Ko v septembetu listje ruševi, zadnje dni sem zasledil trop jelenov daleč od tod! Tomaž, ali si že slišal, kako jelen ruka in kliče na boj svojega tekmeča?«

»Morda — ne vem zagonjeni in že po malem odpovedati.«

da in zjutraj potegne mrzel krivec, da ga čutiš v kosteh, postanejo jeleni nemirni, razdraženi in nevarni. Počas ljubezni, ko si samci pri tem se prično oglašati — svoje samice — koštate — zgodaj zjutraj in zvečer. Oglajajo se podobno kot mučki goveja živila. Prve dni nejši ko je jelen, več košut poredko, kot da bi se hoteli zbere ob sebi. Mlajši jelen

ZADOVOLJNO

1. Zjutraj, ko še mu - cek spančka, -že po vr - tu ska - če An - čka;
2. Ves dan se lo - vi po sne - gu, san - ka z Mi - cem se po bre - gu.
3. Ko pa lu - ni - ca po - si - je, pun - čka v kožuh se za - ví - je.

1. da - nes je res do - bre vo - lje, saj je sneg po - be - lil po - lje.
2. Li - ca, ja - bol - ka so rde - ča, no - sek - njen, le - de - na sve - ča.
3. E - na, dve in na - ža An - čka, v top - li po - stelj - ci že spančka.

skuša pregnati starega, ta pa se z njim spusti v boj. Teda doni po gozdovih močni bojni krik, krik svobodne divjine. Jeleni se spoprijemljejo z rogovjem in se bijejo za samice.«

Stric govori z nepopisnim žarom, da otrokoma zasta - ja dih. Tomaž vidi pred seboj kot privid podobe jelenov. Strašne, močne prikazni so. Rogovje treska ob rogovje in v silnem metežu mogočnih teles leti izpod nog travna ruša. Ponoči so videti ti jeleni veliki kot črne gore z goliimi rogovili - mi dreves. Tomaž doživlja nekaj neznanega, nekaj, o čemer doslej še ni premisljal. Sluti, da je v tej igri narave vsa skrivnost življenja.

Prvi sneg

JANEZ BITENC

Fran Roš

Ilustr. Milko Bambič

MIKA IN PIKA

Mika hoče biti
Pika Nogavička,
opicu bo imela
in pa še konjička.

Jezdila bo rada,
z ladjo se vozila,
v zraku potovala,
roparje lovila.

Z Anko in Tomažem
bo iskala očka
in ga našla v ječi
daljnega otočka.

Prav tako kot Piki
ji štrlijo kite,
v vili pa imela
bo cekine skrite.

Srečno bo živila
v hiši sredi vrta,
ki ljudem bo dobrim
noč in dan odprta.

Tudi naša Mika
je zelo pogumna,
a v rokah je močna,
v glavi bistroumna.

Danes povabilo
piše Nogavički,
dala ga bo pošti
— urni lastavički.

Kmalu naj obišče
Miko ljuba Pika.
To bo res veselje,
to bo čast velika.

Naš muc

Ker sem že začela svoja pripovedovanja o doživljajih z živalmi, vam hočem pripovedovati o našem mačku. Ime mu je bilo Cunkič, ker je bil sin

Cunke, to je kraške muce. Izredno velik in tudi lep je bil. Prijatelji so vpraševali, kaj mu dajemo jesti, da tako lepo raste. Mi smo nedolžno odgovorili: »Od vsakega malo, kot pač mačkam.«

Bil je pa tudi pameten in pošten. Nikoli ni skočil na mizo, nikoli ni kradel niti mesa. Hvalili smo ga in še živi v Trstu kak znanec, ki ga je poznal

Zelo lepo se je obnašal v vsakem oziru — v resnici pa je s tem le zakrival svojo lumperijo. V tistih časih nismo imeli hladilnikov. Kar se je rado pokvarilo, smo držali v kleti. Tako tudi jajca. A čudno je bilo to, da je vedno zmanjkalo kako jajce. Mi smo modrovali: Če bi maček pil jajca, bi ostale lupine... Dolgo je šlo tako naprej. Končno smo se le odločili spraviti jajca v shrambo. A tudi od tam so jajca izginjala.

Nekega dne sem bila zaposlena v kuhinji. Muc je sedel na stolu in lizal tačko. Zelo resno se je držal, kot da bi mu bilo čiščenje tačke edina skrb. Nenadoma je skočil s stola in zdirjal v shrambo. Meni se je to čudno zdelo, ker maček se po navadi pretegne in le počasi in nerad zapusti toplo blazino. Šla sem tiho za njim in kaj sem videla? Urno je skočil na okensko polico, kjer je bila košarica z jajci, s kočnjakom se je lotil previdno vrtati majhno luknjo v lupino. Ko je bila luknja dovolj velika, da je lahko vtaknil noter zob, je prijet jajce rahlo še z gobčkom in urno kot maček skočil na breskev, ki je rastla pod oknom. Od tu na travnik in dalje je zdirjal bogvekam. Tam se je mastil z jajcem in pustil lupino ležati kje v okolici. Posledica tega odkritja je bila, da je košarica dobila pokrov in kraje je bilo konec. Tako sta bili na en mah rešeni dve uganki: prva, kam so izginjala jajca, druga, zakaj se je maček tako redil.

Vrč gre tako dolgo k vodnjaku, dokler se ne razbije. In tako se je tudi tu zgodilo. To smo pravili svojim prijateljem, ki so prihajali na obisk, smeiali so se mucku, a on se je modro držal. Nihče ni slutil, da roji po tisti glavici druga, še bolj hudobna misel.

Ob naši hiši je bil velik park. Naša terasa je mejila nanj. V parku je bilo veliko starih dreves s košatimi krošnjami, v katerih so gnezdili ptiči vseh vrst, ki so nas, posebno zvečer, razveseljevali s svojimi koncerti. Zlasti je bilo mnogo rumenih kosov, s črnim repom in s črnimi krili, ki jih na Krasu imenujejo »silu kobilu«. Ob zidu terase sta bila tudi dva velika borovca. Maček se je rad sprehajal po parku, borovca pa sta bila kot nalašč za plezanje gor in dol.

Nekega dne zaslišim obupno mijavkanje in zavijanje. Spoznala sem glas našega muca. Hitim na teraso in zagledam ta-le prizor: maček se tišči s trebuhom ob tla, na njegovi glavi sedi en »silu kobilu«, na vratu drugi in pikapok, pikapok padajo udarci s kljuni po mačkovi butici. Zastrmela sem in prvi trenutek nisem vedela kaj početi. Končno zaploskan z rokami, ptiča odletita in maček, prost, z glasnim jamranjem spleza na teraso.

Razume se, kaj se je zgodilo. Ko smo zaprli jajca v košaro, si je muc pomagal tako, da jih je izmikal ubogim ptičkom. Ti so to opazili in samec in samica sta složno skovala načrt za mačevanje.

Muc je pritekel k meni, iščoč zaschte, a jaz sem mu najprej primazala štiri krepke, potem šele sem mu než-

no umila glavo s toplo vodo. A da bi videli! Vsa koža je bila razcefrana. Zacetilo se mu je s časom, a glava je ostala križem kražem preprežena z brazgotinami kot zemljevid. Tam mu ni več zrastla dlaka in konec je bilo njegove lepote.

Če ga je res ta izkušnja spamevala, ne vem. Opazila pa nisem nikoli več, da bi plezal po drevesih.

Podnanoški

Ilustr. Bine Rogelj

Zimska

Povejte gospodinji,
ki dela v kuhinji,
da zunaj vlada zima,
da zunaj vlada mraz.

»Ostani le v kuhinji!«
recite gospodinji.
In naj ne hodi v vas,
ker zunaj vlada mraz.

Ko bo odšla ta zima
in bo ponehal mraz,
bo naša gospodinja
spet mogla iti v vas.

Zvitorepka

Lisička je na rajžo šla
pa v mesto je priomala,
priomala zares.

Na promenadi tam gospe
sprehajajo se semterje,
sprehajajo zares.

In vsaka nosi brez strahu
lisičko lepo krog vratu,
lisičko prav zares.

Gre zvitorepka brž domov,
ponoči pa na kurji lov,
na kurji lov zares.

Ko v mesto drugi dan hiti,
ji putka krog vratu visi,
oj putka prav zares.

Zdaj tudi ona je gospa,
saj putko krog vratu ima,
ha ha, ha ha, zares!

Miro P.

Sveča

FILATELIA

Prazgodovinski človek se je verjetno le slučajno prvi-krat srečal z ognjem, ko je strela udarila v drevo in povzročila požar. Nedvomno je spočetka ogenj v človeku vzbujal grozo, saj je di-

vjak v ognju videl božansko darjal kremen ob pirit, so silo. Sčasoma pa se je strahu otresel in se naučil ogenj netiti s trenjem.

Kasneje je človeku uspelo ni bilo ne vžigalic, ne pli- prižigati ogenj s kremenom na in ne petroleja, saj je in koščkom pirla. Ko je u-

ja. Danes, ko sveče vedno lov gorečega oglja. Ti delci redkeje rabimo, pa so te iz-zgorevajo na obrobeni meji delane iz raznih najfinjejših plamen, zato se sveča ne snovi. Najnavadnejše so stearinske sveče, ki jih uporabljamo doma, v cerkvah sprembla človeka skozi vse in v hribovskih vaseh, kamor ni še prodrla elektrika. Na oltarjih mestnih cerkev pa imajo boljše vošcene sveče.

Tak običajni predmet kot

Dolga tisočletja so ogenj uporabljali samo v domačem gospodinjstvu. Šele pred 150 leti je ogenj kot kurivo zadobil širši pomen.

Dandanes je ogenj kurivo velikanskega pomena, ker je tudi vir pogonske si-

le. Pa govorimo raje o sveči. Plamen sveče je popolnoma bel in nastaja iz de-

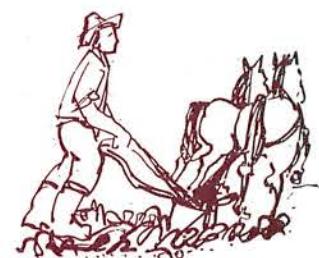
čas miru in bratstva med ljudmi. Na svečo, ki predstavlja luč, je namreč dala upodobiti Marijo in Jezuščka, ki pomenita odrešilno luč za vse človeštvo.

Stana Vinšek

Ilustr. Klavdij Palčič

DROBTINICE

Sončno je naše Primorje,
globoko naše je morje
in koder valovi šumijo,
ribiči ribe lovijo.

Lep je domači naš svet,
orje nam ga očka — kmet.
Zlata je naša pšenica,
žanje jo mati — kmetica.

Dekličina usoda

Grška pravljica

Nekoč je v neki vasi živela lepa deklica, ki je samo tkala in sproti podirala. Vsak dan je na njene statve priletel ptiček in ji takole žvrgolel:

»Deklica, ki tkeš in sproti podiraš, vzela boš mrliča za moža!«

Deklica se spočetka ni zmenila za to. Ptiček pa je prihajal trikrat dnevno: zjutraj, opoldne in zvečer. Nekega dne se je deklica razjezila, zgrabila je krepelce in lopnila nadležnega ptička. Tedaj se je pojavila razkuštrana in razcapana, čarovnici podobna starka in prijela deklico za roko, v kateri je imela krepelce. Deklica se je močno prestrašila in jo z medlim glasom vprašala, kaj želi. Starka — bila je ptiček, ki se je spremeni v čarovnico — ji je rekla:

»Jaz sem tvoja usoda. Zakaj me tepeš?«

»Ko pa moram poslušati te tvoje čudne misli,« je odgovorila deklica.

»Stori, kar hočeš!« ji je dejala starka. »Povem pa ti, da boš vzela za moža nekoga, ki je že umrl, in ga boš od mrtvih obudila s svojimi solzami.«

Po teh besedah je starka izginila.

Naslednjega dne je bilo izredno lepo vreme. Deklici se je zahotel sonca in svežega zraka, zato se je podala na sprehod v gozd. Med hojo je nenadoma slišala, da ji vse ptice

v gozdu pravijo: »Deklica, ki tkeš in sproti podiraš, vzela boš mrliča za moža.«

Šla je dalje in glasovi so se ponavljali. Bilo jo je vedno bolj strah, da je začela drgetati. Že se je hotela vrniti, ko jo je zajelo neurje, da ni mogla nikamor. Zaželeta si je zatočišča in komaj se ji je misel utrnila, se je pred njo prikazal visok, lepo razsvetljen grad. Hitro je stopila sko-

zi vrata, da bi ušla nevihti. Komaj je vstopila, so se vrata za njo zaprla in ni jih mogla več odpreti. Tedaj je pred seboj zagledala štirideset ključev za štirideset sob v gradu. Odprla je vrata prve sobe in stopila vanjo. To se je ponovilo še devetinrideset-

krat, dokler ni vstopila v zadnjo sobo.

Tam je deklico streslo od groze. Pred seboj je zagledala rakev, v njej pa mrtvega moškega. Ob rakvi so gorele sveče, na rakvi pa je bila ploščica, na kateri je pisalo: »Tista ženska, ki bo prišla in me objokovala štirideset dni, štirideset noči, štirideset ur in štirideset minut, me bo prebudila od mrtvih; vstal bom in jo vzel za ženo. Podaril ji bom tudi grad z vsemi zakladi in bogastvom.«

Deklica se ni pomisljala. Sedla je in se začela jokati. Jokala je vse dneve in noči. Ko je prejokala štirideset dni, štirideset noči in štirideset ur, in ji je preostajalo le še štirideset minut, da bi mrlič vstal od mrtvih, se je od nekod pritihotapila ciganka. Ko je zagledala deklico tako utrujeno in izčrpano od joka in bedenja, ji je rekla:

»Ubožica, spočij se za nekaj časa, lezi in zaspil!«

»Ne!« jo je zavrnila deklica, »moram se jokati še štirideset minut.«

»Zaspi!« ji je velela ciganka, »jokala se bom jaz namesto tebe. Zbudila te bom pravočasno.«

Deklica je verjela cigankinim besedam in od utrujenosti trdno zaspala.

Ciganka pa deklice ni pravočasno prebudila in ko je preteklo štirideset minut, je mrtvec oživel in zagledal jokajočo ciganko. Držal je oblubo in jo vzel za svojo ženo. Tako je ciganka postala gospodarica gradu in njegovih bogastev.

Deklica se je medtem prebudila in ugotovila, da je mrlič vstal od mrtvih ter se poročil s ciganko. Začela je ugovarjati, a nihče je ni poslušal. Gospodar gradu ji je naredil samo to uslugo, da jo je obdržal za deklo, in morala je opravljati vsa dela v hiši.

Nekoč je moral gospodar na potovanje in vprašal je ženo, kakšno darilo bi rada. Žena mu je naročila lep krvnen plič. Potem je vprašal deklo, kaj si želi. In ona mu je povedala, da bi rada en sam droben predmet: Kamnen potrežljivosti. Ko je gospodar to slišal, se je začudil, ker je prvič slišal o takem predmetu. Deklica je uganila, da se gospodar za kamen potrežljivosti ne bo zanimal, saj se mu je zdel na moč smešen. Zato je dodala z grozčim glasom:

»Če mi tega ne prineseš, za katere prosim, naj se ladja ob povratku ustavi sredi morja!«

Gospodar se je zasmehal in se odpravil z doma.

Na potovanju je gospodar kmalu vse opravil in kupil, kar mu je naročila žena, na služkinjo pa je pozabil. Odpravil se je domov. Ko pa je ladja preplula pol poti, se je ustavila in ni šla nikamor več. Ladijski kapitan je takoj sprevidel, da je kdo kaj pozabil, in se pozanimal pri moštvu in potnikih. Pri tem se je gospodar spomnil dekličnega naročila in vso zadevo povedal kapitanu. Ta ni trtil časa, zaobrnil je ladjo in peljal gospodarja v mesto, da bi kupil kamen potrežljivosti. Dolgo je iskal, nazadnje je kamen odkril v neki revni trgovini zunaj mesta. Brž se je vrnil na ladjo in srečno prispel domov.

Žena je bila darila vsa vesela. Najbolj pa se je svojega darila razvesila dekla. Čeprav se gospodar ni menil, kakšen pomen naj bi imelo darilo, je bil vendar radoveden, kaj bo z njim naredila dekla. Ta se je zaprla v svojo sobo in gospodar jo je začel opazovati skozi ključavnico. Videl je, kako je položila predse kamen potrežljivosti, padla na kolena in začela govoriti:

»Povej, kamen potrežljivosti, ali nisem jokala štirideset dni, štiride-

set noči in štirideset ur, prišla je nato ciganka, zadnjih štirideset minut sama prejokala in mi tako vzela moža? Kje si zdaj starka — usoda, ptiček na statvah, povej, kakšna je resnica!«

»Ti si ves čas jokala!« se je zaslišal oddaljen glas.

Deklica je še enkrat ponovila prejšnje besede in spet se je zaslišal glas:

»Ti si jokala!«

In ko se je to ponovilo v tretjič, je vstopil gospodar. Spoznal je bil resnico, dvignil deklico, si jo privil v naročje, jo poljubil in rekel:

»Odslej boš ti moja žena in ciganka moja dekla.«

Ko je to rekel je odšel k ciganki, ji pobral krznene plašče in jih prinesel deklici, ciganki pa je dal stare cape.

Stana Vinšek

DROBTINICE

Zemlja v sebi skriva
črni diamant,
smelo ga odkriva
črn rudarski fant.

Čuješ udar na udar?
V naših gorah drvar
drevje podira smelo,
da bo pozimi nas grelo.

Gospodar je potem deklico vzel za ženo in obema se je dobro godilo.

Ilustr. Klavdij Palčič

Tone Pavček

Ilustr. Bine Rogelj

Palačinka

Sem, tja, hopsasa,
pajčevina iz zlata,
v njej trklja se debelinka,
tralalinka palačinka,
debelušasta gospa
s smetano namazana.

Ham, ham, noč in dan
palačinko velikan
tisti telebanski grize
in ne vstane prej od mize,
da je strd pogrizena,
smetana polizana.

Ho, ho, na uho:
to ni žalostno tako.
Brž ko požeruh pospravi
palačinko, se pajavi
nova bunkasta gospa,
slajša kot je prej bila!

Pek, pek, dober tek,
peče jo iz veka v vék.
Tisti, ki še ni za luno,
naj gre umno in pogumno
jutri na sprehod do zvezd,
sladko palačinko jest!

SPORT

Ivan Furlanič

Sonja Milič

Med našimi zamejskimi športnicami in športniki imamo nekaj odličnih posameznikov, ki so se v naši kratki športni zgodovini uveljavili tudi v mednarodnih športnih arenah. Ni malo teh naših mladih športnikov, ki so večkrat oblekli dres različnih italijanskih reprezentanc. Med te izbrane nedvomno spada tudi komaj 16-letna Sonja Milič, članica namiznoteniške sekcije Krasa iz Zgonika. Mlada Sonja, ki je obenem tudi odlična dijakinja tretjega razreda trgovskega tehničnega zavoda, se ukvarja z namiznim tenisom komaj dve leti. Na raznih tekmovanjih v Španiji, Jugoslaviji, Švici in Belgiji ter širom po Italiji, je v svoji razmeroma kratki športni kariери osvojila okoli 45 kolajn in številne druge lоворike, kot so diplome, pokali in plakete.

Med vsemi dosedanjimi, res številnimi uspehi je Miličevi najbolj pri srcu letosnjega zmaga na državnem prvenstvu v konkurenčni tretjekategoriji. Priponimati pa moramo, da se je Miličeva povzpela na peto mesto italijanske članske jakostne lestvice z razmeroma majhnim številom tedenskih treningov. Zaenkrat trenira samo dvakrat na teden, medtem ko njene tekmice, ki so trenutno na italijanski lestvici pred njo, trenirajo veliko več. Omeniti še moramo, da so igralke, ki so pred njo, z izjemo Francesce Marconejeve, ki je enako stara kot ona, precej starejše in imajo tudi daljši igralski staž. To je nedvomno dobro potrdilo, da je Miličeva izreden talent, z več

treninga bo še izdatnejše napredovala. Med počitnicami, kadar ima več časa, seveda tudi več trenira. Sama pravi, da je veliko pridobila in toliko bolj napredovala na treningih, ki se jih je udeležila v Jugoslaviji, saj je jugoslovanski, mislimo predvsem na moški namizni tenis, med najboljšimi na svetu. Veliko pa se je naučila tudi na raznih mednarodnih tekmovanjih, kjer ima možnost opazovati druge, boljše sovrstnice.

Igralke, ki so trenutno na italijanski jakosti lestvici pred njo, so naslednje: Santifaller, Vigotti ter Marcella in Francesca Marcone.

Sonja Milič

ŠOLARJI PIŠEJO

MOJE TETE

Moja draga tetata Klara
ves dan šiva, nič se ne stara.
Dokler nove si obleke
ne zašije,
nihče je ne mara.

Moja draga tetata Mara
se je lepo namazala,
ženina čakala,
dokler ni postala stara.

Moja draga tetata Milca
jabolk štiri kile je kupila,
pa je sama vse pojedla,
meni olupke je pustila.

Jojmene, če bi mi tete umrle!
Iz oči bi meni solze drle.
Jojmene, če bi mi tete umrle!

Mirjam Kandut
5. r. SV. IVAN

ZIMA

Starka Zima, starka Zima
si veselje vseh otrok.

Ti nagajaš, vse preganjaš,
burja piha vsepovsod.

Če so tvoji dnevi mrzli,
meni prav nič hudo ni.

S sankami po belem snegu
rad se spuščam prav zares.

Tudi smuči mi letijo
po prelepem belem snegu.

Igor Brana
5. r. SV. IVAN

KAKO POMAGAM PRI DELU

Do pred nekaj tednov je k nam hodila hišna pomočnica Angela. Ker ima sedaj njenega hči otroka, mora ostati doma. Zato morava z Normo čistiti stanovanje.

Pred nekaj dnevi me je mama naprosila, naj pomijem posodo. Ko je šla z doma, sem začela pomivati. Krožnike sem polagala na cedilnik in voda mi je ušla v rokav. Na srečo nisem nič razbila. Ko se je mama vrnila, me je poхvalila in mi dala bonbone.

Dan kasneje me je očka naprosil, naj postavim steklenico vina v hladilnik. Tudi njega sem ubogala. Ker nisem vedela, kam naj jo položim, sem jo postavila na tisti prostor, kjer so navadno lahki predmeti. Ko sem hotela zapreti hladilnik, je steklenica padla in se razbila.

Nekaj časa sem gledala črnō-rdečo tekočino na tleh in se vsa tresla. In tedaj sem začutila skelenje v nogi. Ranil me je kos stekla razbite steklenice. Zbala sem se, da mi bo steklo ostalo v nogi, zato sem naglo stekla k mami.

Mama me je začudeno pogledala. Ko mi je izmila nogo, je debelo pogledala in se začela smejati. Nehote sem pogledala svojo nogo. Nič ni bilo videti, le vata, ki jo je imela mama v roki, je bila umazana od vina. Tedaj sva se z mamo veselo nasmajali.

Z dobro voljo človek mnogo več naredi enkrat, kot pa desetkrat s slabo voljo.

Franka Zoch
5. r. SV. IVAN

ZA BISTRE GLAVE

KRIŽANKA »BOŽIČNO DREVO«

NAGRADNA UGANKA

Prav gotovo nestrpno čakate na pravilne rešitve prejšnjih dveh nagradnih ugank in na imeni obeh srečnežev, v tihem upanju, da vam je bila sreča mila.

Pravilne rešitve ugank v prvi številki »Galeba« so: A 3, B 4 in C 3; slikovna uganka: Josip Jurčič, Muljava pri Stični, Deseti brat. Rešitve ugank v drugi številki pa so: A 4, B 2 in C 2; slikovna uganka: Afrika, Maroko, Rabat. Pri drugi nagradni uganki ste vsi zgrešili odgovor na tretje vprašanje. Kitajski zid je dolg več kot 1800 kilometrov in ne več kot 2500 kilometrov. Vprašanje se je namreč nanašalo na današnje stanje zidu.

Kljud napačnim rešitvam je Uredništvo vseeno izzrebal reševalca, ki bo dobil lepo knjigo. Med vsemi tistimi, ki so pravilno rešili nagradne uganke v prvi številki GALEBA, je bil izzreban IGOR BRANA, učenec 5. raz. os. šole pri SV. IVANU. Za rešitve druge nagradne uganke pa se je sreča nasmehnila ALDU CUNJI, učencu 5. raz. os. šole v UL. DONADONI.

Sedaj pa so na vrsti nove uganke, zato vsi pridno na delo.

- A) V katerem morju so izmerili največjo globino?
1. v Atlantskem oceanu
 2. v Indijskem oceanu
 3. v Tihem oceanu
 4. v Sredozemskem morju

B) Kdaj se je rodil slovenski pisatelj France Bevk?

1. 12. marca 1884
2. 17. septembra 1890
3. 18. decembra 1900
4. 10. maja 1905

C) Kdo je objadal Afriko okoli rta Dobre nade?

1. Krištof Kolumb
2. Magelan
3. Balboa
4. Vasco de Gama

In še slikovna uganka. Objavljena slika kaže zmaja, ki stopi na nekem znanem mostu čez reko, ki teče skozi mesto sosednje države. Povedati morate ime mesta, ime reke in kako mestani imenujejo most.

boljša je kisla... s klobaso, 13. judovsko žensko ime, 14. danes že zelo redko iglasto drevo, 16. predlog, 17. isto kot 16. navpično, 19. oziralni zaimek, 21. osebni zaimek.

MAGICNI KVADRAT

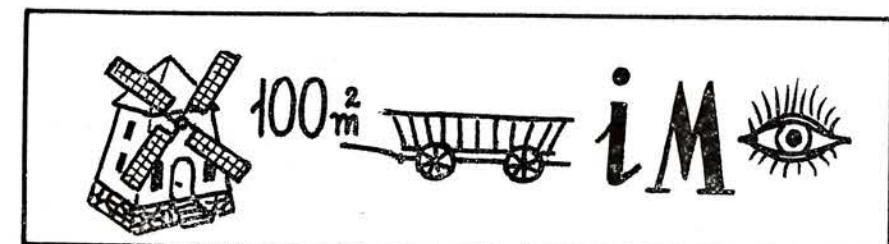
	1	2	3	4	5
1					
2					
3					
4					
5					

Vodoravno: 2. ostra konica, puščica, 4. kurir, prinašalec obvestila, 5. ni majhen, 7. tisti, ki ga ni, 9. žensko ime, 10 mlečni izdelek, 12. avtomobilска oznaka Neaplja, 13. ni lačen, 15. pogojni veznik, 16. v slovničici je tvorni in trpni, 18. prvi letalec, 20. najdaljša slovenska reka.

Navpično: 1. voščilo za sedanje čas, 2. nadležne žuželke, 3. oblika glagola tleti, 5. brezbarvana in brezokusna tekočina, brez katere ni življenja, 6. grmada, ogenj, 7. pesem hvalnica, 8. kar ni, kar ne obstaja, 9. prastari prebivalci Južne Amerike, 11. še naj-

Vodoravno in navpično: 1. kraj na Gorenjskem, kjer izdelujejo predmete iz kovanega železa, 2. na daljavo voden naprava, avtomat, 3. obrežja, plaže, 4. kos drva za kurjavo (2. sklon množ.), 5. glavno mesto Grčije.

REBUS

Rešitve ugank pošljite čimprej na naslov: Uredništvo »Galeba« - Lojze Abram, Ulica G. Amendola 12 - 34134 Trst.

REŠITEV UGANK IZ 1. ŠTEVILKE
KRIŽANKA, *Vodoravno*: 2. pokrov 8. ep, 10. Kropa, 11. tla, 13. Oger, 14. Lokev, 16. re, 17. atom, 18. dan, 19. 27. orehi, 28. Cres, 30. kič, 31. kamen, 33. le, 34. anilin. *Navpično*: 1. metla, 3. O. K., 4. krov, 5. rog, 6 opera, 7. varen, 9. plot, 12. akord, 15. emu, 18. davek, 20. dar, 21. mucka, 22. ekran, 24. Ahil, 25. ričet, 27. osel, 29. Emi, 32. ni.

MAGICNI KVADRAT: *Vodoravno in navpično*: 1. stran, 2. trava, 3. rader, 4. Avari, 5. maris.

POSETNICI: Moža sta po poklicu PLESKAR in PILOT.

TISKARSKI ŠKRAT: Stavki se pravilno glasijo: Moj oče ima hišo.

REŠITVE UGANK IZ 1. ŠTEVILKE SO POSLALI: Vesna Bajc, 3. r. ROJAN. Tanja Kuret in Gorazd Pučnik, 2. r. RICMANJE. Stojan Sosič, 4. r. OPCINE. Barbara Gruden, Silva Perčič, Damjana Fabjan, Darma Purič, Nataša Škrk, Alma Gruden, Bruno Pegan, Rado Milič, Miloš Pirc, Miran Furlan, Romana Maiano, Angela Milič, in Nataša Ščuka, 4. r. ZGONIK. Mirjam Kandut, Eleonora Zupančič, Igor Brana, Franka Zoch in Fulvij Dovgan, 5. r. SV. IVAN. Alenka Dobrila, 1. r. RICMANJE. Nadja Apollonio, 5. r. SV. ANA. Igor Švab, Edi Galante, Fabij Mazzucca, Boris Gruden, Marko Mesesnel, Darij Andlovič, Aldo Cunja, Kristina Cupin, Renata Gabrijelčič, Dora Tomsich, Tatjana Smerdel, Erika Roncelli in Marina Orel, 5. r. DONADONI. Ksenija Dobrila, 2.a r. Sr. š. SV. JAKOB.

IZŽREBANI SO BILI IN DOBE NAGRADO: Gorazd Pučnik, 2. r. RICMANJE. Stojan Sosič, 4. r. OPCINE in Angela Milič, 4. r. ZGONIK.

REŠITVE UGANK IZ 2. ŠTEVILKE SO POSLALI: Silva Perčič, Nataša Škrk, Miloš Pirc, Alma Gruden, Miran Furlan, Romana Maiano, Angela Milič, Robi Suč, Darma Purič, Barbara Gruden, Nataša Ščuka, Bruno Pegan, Rado Milič, Danila Milič, Nadja Cesar, Marija Lavrenčič, Loredana Sedmak, Marina Milič in Darija Berce, 4. in 5. r. ZGONIK. Dora Tomsich, Kristina Cupin, Tatjana Smerdel, Igor Švab, Aldo Cunja, Darij Andlovič, Marina Orel, Erika Roncelli, Renata Gabrijelčič, Boris Gruden, Fabij Mazzucca, Edi Galante in Marko Mesesnel, 5. r. DONADONI. Gabrijela Basezzi, Suzi Rakar, Franika Poropat, Fabija Sossa, Damijan Purger, Romana Pečarič, Maura Mauri, Florjan Makor in Darija Gombač, 1., 2., 4. in 5. r. ŽAVLJE. Marjetica De Matteis, Aleksander Sedmak, Fabij Kandotti, Sonja Savi, Leticija Soave, Tanja Sedmak in Melita Tence, 3. r. KRIŽ. Damijana Bressani, 4. r. NABREŽINA. Irena Poropat, 2. a. r. Sr. š. »Sv. Ciril in Metod« SV. IVAN.

IZŽREBANI SO BILI IN DOBE NAGRADO: Fabija Sossa, 2. r. ŽAVLJE, Melita Tence, 3. r. KRIŽ in Damijana Bressani, 4. r. NABREŽINA.

Pri hiši je vrt. Na vrtu je drevo. Na drevesu pa gnezdo. V gnezdu je jajce, v jajcu pa kos — kdaj čavsne te v nos.

* * *

REŠITVE UGANK IZ 2. ŠTEVILKE

KRIŽANKA »LIST«: *Vodoravno*: 1. jesen, 6. ozek, 7. ha, 8. pol, 9. pav, 10. IP, 11. Čile, 12. jelen. *Navpično*: 1. jopič, 2. Ezop, 3. sel, 4. EK, 5. Čaven, 7. hale, 9. pil, 11. če.

PIRAMIDA: N - ni - Nil - lina - anali - kanali - kanibal - branilka - nabiralka.

REBUS: Zid ar skodel(a)o - zidarsko delo.